

การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์
เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3
Development of Problem-Solving Skills and Learning Achievement
in the Legal Issues of Everyday Life through Phenomenon-Based
Learning with R-C-A Questioning Technique for Grade 10 Students

ภูมินทร์ เกณสาคุ¹ ณฐมน สุธนเกียรติگانต์²

Phumin kensakhu¹ Nathamon Suthanakiatkan²

¹⁻²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹⁻² Faculty of Education, Khon Kaen University

Corresponding Author e-mail: Phumin.ke@kkumail.com

Received: 2024-02-03 Revised: 2025-03-13 Accepted: 2025-03-18

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A โดยนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 73.04 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 76.30 สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีส่วนร่วมในฐานะ

พลเมืองโลก ผ่านการวิเคราะห์ปัญหา สืบค้นองค์ความรู้ นำเสนอแนวทางแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย ตลอดจนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน; เทคนิคคำถาม R-C-A; กฎหมายในชีวิตประจำวัน

Abstract

The purpose of this research was to develop problem-solving abilities and learning achievement in the topic of "Law in Daily Life" for Mathayomsuksa 4/3 students at Khon Kaen University Demonstration School (Secondary Division, Faculty of Education) in the first semester of the 2024 academic year using the Phenomenon-Based Learning model combined with R-C-A questioning technique. The criterion was set that no less than 70 percent of students must achieve scores of 70 percent or higher. The sample group consisted of 36 students selected by purposive sampling. The research was conducted using an Action Research methodology with the following research instruments: 1) six lesson plans using the Phenomenon-Based Learning model combined with R-C-A questioning technique, 2) problem-solving ability tests, and 3) learning achievement tests. Quantitative data were analyzed using basic statistics, including mean and percentage, while qualitative data were analyzed through content analysis and summarized in narrative form. The research results revealed that 73.04 percent of students demonstrated problem-solving abilities meeting the specified criteria, and 76.30 percent achieved learning outcomes meeting the specified criteria. This reflects that the Phenomenon-Based Learning approach combined with R-C-A questioning techniques encourages students to develop participatory thinking processes as global citizens through problem analysis, knowledge inquiry, and presentation of diverse problem-solving approaches, while also resulting in higher learning achievement.

Keywords: Problem-solving ability; Academic achievement; Phenomenon-based learning; R-C-A questioning technique; legal issues of everyday life

บทนำ (Introduction)

โลกในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันและมีขอบเขตกว้างขวาง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบเชิงโครงสร้างต่อมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ล้วนเป็นความท้าทายต่อระบบการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้รูปแบบการศึกษาในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป เรียกว่า Disruption Education (สมัทนา หาญสุริย์, 2563) ถือเป็นตัวเร่งให้เกิดความพยายามในการเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่คาดเดาได้ยากของโลกอนาคต ดังนั้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) ให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะหรือความสามารถในการแก้ปัญหา เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ในสังคม และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา มีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เพื่อปรับตัวปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบในฐานะพลเมืองโลก (ฐากร สิทธิโชค, 2564) จากปัญหาของกลุ่มเป้าหมายตามสภาพจริงที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถคิดแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การยกประเด็นข่าวสารสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับเนื้อหากฎหมาย ผู้เรียนยังคงสับสนในสถานการณ์ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา และไม่สามารถเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหา อันจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Based Learning) เป็น การนำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเข้ามาช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการแก้ปัญหา จากการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติ จนได้รับมุมมองแบบองค์รวม เพื่อการอธิบายปรากฏการณ์ภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันในชีวิตประจำวัน และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าเทคนิคคำถาม R-C-A ถือเป็นเทคนิคที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ

จัดการเรียนรู้ ผ่านการอภิปรายด้วยประเด็นคำถามจากบทเรียน นำไปสู่ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึก การเชื่อมโยง (Concept) กับประสบการณ์ และปรับใช้ (Apply) ในชีวิต (เพชรรัตน์ จงนิมิตรสถาพร และณภาพร วรเนตรสุตาทิพย์, 2556)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Based Learning) ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A มาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์)

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) จำนวน 3 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 จำนวน 2 แผนการจัดการเรียนรู้ วงจรที่ 2 จำนวน 2 แผนการจัดการเรียนรู้ และวงจรที่ 3 จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละวงจรมีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน (PAOR) ประกอบด้วย ขั้นวางแผน (Plan: P) ขั้นปฏิบัติการ (Act: A) ขั้นสังเกตการณ์ปฏิบัติ (Observe: O) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect: R) (Kemmis & McTaggart, 1988) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 รายละเอียดการปฏิบัติการวงจรที่ 1 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-2)

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอน การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับ

ปรับปรุง พุทธศักราช 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดเนื้อหาสาระที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และเครื่องมือในการวัดผล

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ทดลองกับนักเรียนในชั้นเรียนจำนวน 2 แผน แผนละ 50 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต (Observation) สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรคข้อดี ข้อบกพร่อง เพื่อนำผลจากการสะท้อนผลการวิจัยในวงจรที่ 1 ไปปรับปรุงแก้ไขในวงจรที่ 2

1.2 รายละเอียดการปฏิบัติการวงจรที่ 2 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3-4)

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3-4 ปรับปรุง แก้ไขจากข้อมูลที่ได้รับการสะท้อนจากวงจรที่ 1 เพื่อจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ เครื่องมือในการวัดผล และสะท้อนผลสำหรับนักเรียนและผู้วิจัย

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ทดลองกับนักเรียนในชั้นเรียนจำนวน 2 แผน แผนละ 50 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต (Observation) สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ด้านปัญหา อุปสรรคข้อดี ข้อบกพร่อง เพื่อนำผลจากการสะท้อนผลการวิจัยในวงจรที่ 2 ไปปรับปรุงแก้ไขในวงจรที่ 3

1.3 รายละเอียดการปฏิบัติการวงจรที่ 3 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-6)

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-6 ปรับปรุง แก้ไขจากข้อมูลที่ได้รับการสะท้อนจากวงจรที่ 2 เพื่อจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ เครื่องมือในการวัดผล และสะท้อนผลสำหรับนักเรียนและผู้วิจัย

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ทดลองกับนักเรียนในชั้นเรียนจำนวน 2 แผน แผนละ 50 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต (Observation) สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยนำผลจากการบันทึกโดยตัวผู้วิจัยมาวิเคราะห์ข้อมูล ด้านปัญหา อุปสรรคข้อดี ข้อบกพร่อง

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 – 4/6 จำนวน 194 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องเรียนที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัด

ขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 คน โดยกลุ่มเป้าหมายได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ซึ่งมีความเหมาะสมที่ต้องการมุ่งเน้นแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทจริง

3. เครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Based Learning) ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ 6 คาบเรียน (คาบเรียนละ 50 นาที) ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ก่อเกิดกฎหมายสังคม สังคมแนวทางอยู่ร่วมกัน 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง นิติกรรมและสัญญา สร้างคุณค่ารับรองสิทธิ 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ครอบครัวเรื่องสำคัญ สู่ความสัมพันธ์ เรื่องมรดก 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง กฎหมายอาญา รักษาความเรียบร้อยสังคม 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง กฎหมายภาษีควรรู้ คู่มือพลเมืองของรัฐ 6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง กฎหมายระหว่างประเทศ เขตความสัมพันธ์รัฐ

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อ ใช้ทดสอบเมื่อผู้เรียนเรียนจบ ทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้ทดสอบเมื่อผู้เรียน เรียนจบทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาประเมินตรวจสอบคุณภาพ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด 5) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด และ 6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด

4.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จำนวน 24 ข้อ โดยนำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบทดสอบทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 สามารถนำแบบทดสอบไปใช้ได้

4.3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยนำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบทดสอบทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 สามารถนำแบบทดสอบไปใช้ได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Based Learning) ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 วงจร โดยมีการใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากนั้นนำผลจากการเก็บข้อมูลไปวิเคราะห์ แปลผลและสรุปผลในการทำวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยการนำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมาเทียบตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมดมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินผลการจัดการเรียนรู้จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และนำเสนอในลักษณะของการพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4/3 โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบทดสอบปรนัยเลือกตอบ

4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งได้มีการวัดและประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3

จำนวน นักเรียน	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		ผลการทดสอบ			ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ	คะแนน เต็ม	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด		
36	26	72.22	24	22	12	17.53	73.04

จากตารางที่ 1 พบว่า จากนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 36 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A มีนักเรียนที่มีผลคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 มีคะแนนสูงสุด คือ 22 คะแนน และมีคะแนนต่ำสุด คือ 12 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยทั้งชั้นเท่ากับ 17.53 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.04 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีผลการทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาร้อยละ 70 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 จากการจัดการเรียนรู้เรื่องกฎหมายในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพบว่าแต่ละขั้นตอนส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา ดังนี้ ในขั้นที่ 1 การเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ นักเรียนสามารถระบุประเด็นปัญหาทางกฎหมายได้ ซึ่งเทคนิคคำถาม R (Reflect) ช่วยให้นักเรียนสะท้อนความเข้าใจประเด็นปัญหาทางกฎหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของตนเองกับสถานการณ์ทางกฎหมาย ในขั้นที่ 2 การวิเคราะห์หรือลดประโยชน์ของบทเรียน นักเรียนสามารถประเมินสถานการณ์และระบุข้อมูลที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหา และเทคนิคคำถาม C (Concept) ช่วยให้นักเรียนเข้าใจหลักการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และประเมินความสำคัญของข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ ในขั้นที่ 3 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า มีการสืบค้นข้อมูลและรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางกฎหมายจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยเทคนิคคำถาม A (Apply) ช่วยให้นักเรียนนำหลักกฎหมายมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเสนอทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์ความรู้และลงข้อสรุป นักเรียนสามารถตัดสินใจ บูรณาการความรู้ทางกฎหมายกับข้อมูลที่ได้จากการ

ค้นคว้า นักเรียนสามารถประเมินความเหมาะสมของแต่ละทางเลือกในการแก้ปัญหา เทคนิค R-C-A ในขั้นนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงการจดจำ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างคำตอบที่มีประสิทธิภาพ ในขั้นสุดท้าย การตรวจสอบความเข้าใจ ทำให้เกิดการทบทวนกระบวนการแก้ปัญหา และนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพมาก ส่งผลให้สามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ นักเรียนไม่เพียงแต่เข้าใจเนื้อหาสาระทางกฎหมาย แต่ยังสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์จริงทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญและความเกี่ยวข้องของกฎหมายกับชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหามากขึ้น

2. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งได้มีการวัดและประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ทุกแผนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3

จำนวน นักเรียน	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		ผลการทดสอบ			ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ	คะแนน เต็ม	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด		
36	28	77.78	30	28	15	22.89	76.30

จากตารางที่ 2 พบว่า จากนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 36 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 มีคะแนนสูงสุด คือ 28 คะแนน และมีคะแนนต่ำสุด คือ 15 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยทั้งชั้นเท่ากับ 22.89 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.30 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถสร้างแรงจูงใจและความสนใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของนักเรียน และเทคนิคคำถาม R-C-A R สามารถสะท้อนคิดให้นักเรียนจดจำและตระหนักถึงสถานการณ์ทางกฎหมาย มีการเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับประสบการณ์จริงได้ดียิ่งขึ้น เกิดการวิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของหลักกฎหมายต่อชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะความ

เข้าใจหลักการและเหตุผลทางกฎหมายอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงการท่องจำเท่านั้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจเพิ่มสูงขึ้น และจากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่อาศัยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการสืบค้นข้อมูลและมีส่วนร่วมในบทเรียนมากขึ้น นำไปสู่การอธิบายหลักการทางกฎหมายได้อย่างถูกต้อง มีการตรวจสอบความเข้าใจช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนและประเมินความรู้ของตนเอง การใช้เทคนิคคำถาม R-C-A ช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนทั้งข้อเท็จจริง หลักการ และการประยุกต์ใช้กฎหมายได้อย่างครบถ้วน ซึ่งส่งผลให้ความรู้ที่ได้เกิดความคงทนและสามารถนำไปใช้ในการทดสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชากฎหมาย เห็นคุณค่าและความสำคัญของกฎหมายในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์จริงที่พบเห็นในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 73.04 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 72.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาจากปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน และเกิดการศึกษาปรากฏการณ์หรือสถานการณ์อย่างเข้าใจ นำไปสู่การค้นหาคำตอบของสถานการณ์หรือปัญหา ผ่านการสืบค้นองค์ความรู้ การสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Schwab and Brandwein (1962) ที่เสนอว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรเริ่มต้นจากปรากฏการณ์หรือสถานการณ์จริงที่ผู้เรียนสามารถสังเกตและสัมผัสได้ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน อันเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการคิดแก้ปัญหา และจะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการวิจัยจะพบว่าจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะทำให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน สอดคล้องกับวิภาวรรณ พินลาและวิภาดา พินลา (2565) ได้ศึกษาเรื่องการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่เชื่อมโยงการบูรณาการข้ามศาสตร์ในห้องเรียนของครูสังคมศึกษา ผลการศึกษาพบว่าการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

มีความสัมพันธ์กับกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การระบุปัญหาจากปรากฏการณ์ การนิยามสาเหตุของการเกิดปรากฏการณ์ การสืบค้นข้อมูลเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาจากปรากฏการณ์ และการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา และยังสอดคล้องกับเชรชเชอร์รัฐกองรัตน์ (2567) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน : การพัฒนาสมรรถนะการคิดขั้นสูงเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน พบว่า การนำปรากฏการณ์ในโลกชีวิตจริงมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ ร่วมกับกระบวนการคิด การตั้งคำถาม การสืบค้น ผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นศึกษาปรากฏการณ์ 2) ขั้นเรียนรู้และตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ 3) ขั้นอภิปรายและนำเสนอ 4) ขั้นสรุปและสะท้อนคิด และ 5) ขั้นประเมิน อันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน โดยสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดแก้ปัญหาอันทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 และสามารถปรับประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นที่ผู้เรียนต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับตะวัน ไชยวรรณและกุลธิดา นกุลธรรม (2564) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน : การเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานทำให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหาที่สามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการหาคำตอบให้สอดคล้องกับสถานการณ์อื่นได้อีกด้วย นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ซึ่งเป็นการตั้งประเด็นคำถามระหว่างการจัดการเรียนรู้ ในลักษณะของการสะท้อนความรู้สึก การเชื่อมโยงองค์ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน จะช่วยให้เกิดการคิดแก้ปัญหาจากปรากฏการณ์ในมุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากเนื้อหาสาระกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา นำไปสู่การนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่เกี่ยวกับพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) แนะนำว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อนักเรียนได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม (Scaffolding) จากผู้สอนหรือเพื่อน ซึ่งการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เปรียบเสมือนการสนับสนุนทางปัญญา (Cognitive Scaffolding) ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบมากขึ้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984) ระบุว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยให้นักเรียนได้ผ่านประสบการณ์เชิงรูปธรรมและการสังเกตไตร่ตรอง ในขณะที่เทคนิคคำถาม R-C-A ช่วยส่งเสริมการสร้างความคิดรวบยอดและการทดลองปฏิบัติ ซึ่งครบองค์ประกอบของวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A จึงสามารถพัฒนาความสามารถ

ในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ซึ่งเป็นทักษะการคิดที่สำคัญของผู้เรียนในยุค Disruption อันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในอนาคต

2. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.30 และมีนักเรียนทดสอบผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 77.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน สามารถสะท้อนเหตุผลจากการศึกษาปรากฏการณ์และลงข้อสรุปข้อมูล อาศัยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์และเนื้อหา โดยเฉพาะการเรียนรู้เรื่องกฎหมายในชีวิตประจำวัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจในหลักการของกฎหมายควบคู่กับการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ซึ่งผู้สอนมีการเลือกใช้ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาโดยตรง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ ในขณะเดียวกันก็สามารถจดจำเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Symeonidis and Schwarz (2016) ที่เสนอว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานควรเริ่มต้นจากปรากฏการณ์ที่มีความหมายต่อผู้เรียน และดำเนินการผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Process) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ และสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ของ Ausubel (1968) ที่เสนอว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ (Cognitive Structure) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงขึ้น นอกจากนี้การใช้เทคนิคคำถาม R-C-A จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพราะมีการสอดแทรกคำถามไว้ในแต่ละขั้นของการจัดการเรียนรู้ ทำให้ได้แสดงความคิดเห็น ประยุกต์ใช้ความคิดจากบทเรียน สอดคล้องกับวัฒนา สุวีริสธ และอังคณา ตุงคะสมิต (2566) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A รายวิชา ส 32101 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉลี่ยคือ 22.84 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.13 และมีนักเรียนที่ทดสอบผ่านเกณฑ์จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 77.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถ

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้จริง

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ถือเป็นการนำปรากฏการณ์จริงที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ของนักเรียนมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ และเทคนิคคำถาม R-C-A ช่วยพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นลำดับขั้น เริ่มจากการจดจำและระบุข้อมูลสำคัญ การทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งการบูรณาการเพื่อจัดการเรียนรู้จะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา ประเมินผลเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ในขณะเดียวกันก็สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ เนื่องจากนักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในระยะยาว สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การเลือกและออกแบบปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา ควรคัดเลือกปรากฏการณ์ทางกฎหมายที่มีความเป็นปัจจุบัน สะท้อนประเด็นปัญหาที่เปิดกว้างสำหรับหลากหลายมุมมอง โดยผู้สอนควรออกแบบองค์ประกอบของปรากฏการณ์ให้มีลักษณะเป็นกรณีศึกษาที่ทำทลายความคิด มีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ แต่ไม่สมบูรณ์ จนเกินไปจนขาดช่องว่างให้ผู้เรียนได้คิดต่อยอด เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นตามบริบทของนักเรียน

1.2 การบูรณาการเทคนิคคำถาม R-C-A กับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ควรพัฒนาชุดคำถามที่เป็นระบบในแต่ละขั้นของเทคนิค R-C-A โดยเป็นคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนสามารถสะท้อนความรู้เดิมและเชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาใหม่ได้ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล การเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง และมุ่งเน้นการสังเคราะห์และการประเมินค่า เพื่อให้สามารถเลือกใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.3 การจัดการเรียนรู้ในขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้และลงข้อสรุป ควรจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดของผู้เรียน คำนึงถึงการเรียนรู้ร่วมกัน

และปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน เช่น การนำเทคนิคกระบวนการกลุ่ม การอภิปราย การระดมสมอง เทคนิคเพื่อนคู่คิดมาใช้ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมในคาบเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงในมิติที่ซับซ้อนและหลากหลายยิ่งขึ้น อาทิ การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับการคิดสร้างสรรค์ (Critical and Creative Thinking) การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) ตลอดจนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในบริบทการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามสาระวิชา (Interdisciplinary Learning) อาทิ มิติที่เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษากับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวมที่สะท้อนความซับซ้อนของปัญหาในโลกความเป็นจริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เชษฐรัฐ กอรัตน์. (2567). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน : การพัฒนาสมรรถนะการคิดขั้นสูงเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(3), 1701-1720.
- ฐากร สิทธิโชค. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษายุคใหม่. สืบค้น 14 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/1VDe0>.
- ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นกุลธรรม. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน : การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 251-263.
- ทัศนธร จัยสวัสดิ์. (2564). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง จลนศาสตร์เคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการ

- เรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระวัฒน์ เชิบรมย์, ดวงเดือน สุวรรณจินดา และสุจินต์ วิศวธีรานนท์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนไมตรีอุทิศ จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 13(1), 82-97.
- เพชรรัตน์ จงนิมิตรสถาพร และนภาพร วรเนตรสุดาทิพย์. (2556). เทคนิคคำถาม R-C-A กับการพัฒนาทักษะชีวิต. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 36(2), 1-5.
- วิภาพรรณ พินลาและวิภาดา พินลา. (2565). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่เชื่อมโยงการบูรณาการข้ามศาสตร์ในห้องเรียนของครูสังคมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 22(2), 1-13.
- วัฒนา สุริวรรณ และอังคณา ตุงคะสมิต. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคคำถาม R-C-A รายวิชา ส 32101 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 15(43), 63-73.
- สมัทนา หาญสุรีย์. (2563). การศึกษาบนโลกดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 8(31), 9-21.
- Ausubel, D. P. (1968). Educational psychology: A cognitive view. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Kolb, D. A. (1984). Experiential learning: Experience as the source of learning and development. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Schwab, J. J., & Brandwein, P. F. (1962). The teaching of science as enquiry. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Symeonidis, V., & Schwarz, J. F. (2016). Phenomenon-based teaching and learning through the pedagogical lenses of phenomenology: The recent curriculum reform in Finland. Forum Owiatoe, 28(2), 31-47.
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.